

vingergras (*Panicum lineare*, fig. 3); bladen en bloeiwijzen van dit laatste zijn geheel vlak uitgespreid. Welke oecologische factoren zouden het zijn, die hierbij een rol spelen? Nog een verwant van de bovengenoemde Caryophyllaceën heb ik hier in de omgeving gevonden, nl. breukkruid (*Herniaria glabra*).

De bodem van de groeve is bezaaid met keien. Tot brokken van bijna een meter lang. In alle toestanden van verweering. Ook veel vuursteen ligt er, waarvan ik al gauw een stuk vond met een zeeëgel. Voor keienliefhebbers is het hier om te smullen. Of tenminste (want voor smullen is het materiaal meestal te hard) om te watertanden. Naar ik hoop is uit dit artikel gebleken, dat er ook voor plantenliefhebbers op de heidevelden van deze streken meer te vinden is, dan men bij oppervlakkige waarneming zou kunnen denken.

Enter, zomervacantie 1926.

R. PRAKKEN.

HOE ONZE VRIJE VOGELS OP AFSTAND TE KENNEN.

Vervolg van bladzijde 283.

ALS we nu de kokmeeuw goed kennen, maken we ineens een heele sprong naar een ander, veel langs onze kusten trekkend, zeer opvallend en gemakkelijk te herkennen familielid, de *Groote Mantelmeeuw*. Een pracht van een dier, frisch, zwaar en groot. Hoe groot die eigenlijk wel is, beseft ge pas, als ge er eens eentje heel dicht bij krijgt, zittend aan 't strand te peuzelen aan 't lijk van een aangespoelde bruinvisch of op een meerpaal in een van onze groote havens, waar ze zich tusschen al dat drukke verkeer van schepen en bootjes nog al eens heel dicht laten naderen. Of nog beter, als ge eens zoo'n vogel dood aan 't strand vindt. Wat een kop en wat een geduchte mooi gele snavel, met de opvallend rood gekleurde nok aan de onderkant even achter de punt. De bovenkant van de breede zware vleugels en 't daartusschen gelegen gedeelte van de rug zijn dofzwart, behalve een paar witte vlekjes aan de tipjes en een mooie, bij de voor u wegstrijkende vogel al heel sterk opvallende witte rand langs de geheele achterkant dier vleugels. De rest van 't dier is sneeuwwit, n.l. kop, nek, staart en geheele onderkant van 't lichaam. Wel is waar krijgt die kop 's winters wat groezelige veertjes, maar lang niet in die mate en altijd veel later in 't seizoen dan zulks pleegt te gebeuren bij de straks te noemen zilvermeeuw. Er is nog een andere mantelmeeuw, n.l. de *Kleine Mantelmeeuw*, die volgens alle boeken in ons land vrij zeldzaam is. Dit nu is bepaald onjuist. Ik heb me er nu al jarenlang van kunnen overtuigen, dat de kleine mantelmeeuw van September tot laat in den winter, langs onze kust bepaald heel algemeen is. De kwestie is maar, hoe hem van z'n groteren neef met zekerheid te onderscheiden. Nu moet ge niet zeggen, de een is groter dan de ander, want daarmee komt ge er niet, ook niet al ziet ge de twee soorten naast elkaar op 't strand staan. Bij verschillende individuen van een en dezelfde vogelsoort vinden we dikwijls heel opvallende grootte-afwijkingen en dit geldt al heel sterk voor de meeuwen, volgens mijn waarnemingen in bijzondere mate juist voor de groote mantelmeeuw. Hebt ge een zonnetje of helder licht in Uw rug, dan wijzen de pooten van de staande mantelmeeuw de soort onomstootelijk aan: de volwassen groote mantelmeeuw heeft fletse bleekrose, soms bijna witte pooten; de kleine echter heldergele, niet zwavel- of stroogeel, maar prachtig rijk helder geel, zooiets als de kleur van volkomen rijpe citroenen. Maar nu zien we niet zoo heel veel mantels langs onze kust staan en dan nog niet vaak bij goede belichting. De meeste trekken voorbij; bij zuiveren tegenwind boven zee laag over 't water, de inzinkingen tusschen de golven soms nauwgezet

volgens; bij zuiveren rugwind (veel minder graag) hoog in de lucht; bij landwind dikwijls aan den binnenkant van de duinen, soms vrij ver land in en dan hoog; maar bij wind van den zeekant, en dat is voor onze waarnemingen de allergunstigste, gelukkig ook meest voorkomende omstandigheid, in een bijna onafgebroken sliert even boven en even zee- waarts van de duinrand. Zoo'n dag troffen we juist gisteren, Zondag 10 October 1926, op onze wandeling langs 't strand van Hoek van Holland naar Scheveningen, van 12 uur 's middags tot bijna 4 uur n.m. En we telden niet minder dan 12 kleine mantelmeeuwen. Nu konden we bij enkele de gele pooten duidelijk zien en dat hielp mij om m'n tochtgenoot van de juistheid van m'n aanwijzingen te overtuigen, maar niet alle waren ze zoo slordig; de meeste hadden hun pooten zorgvuldig in de sneeuw witte onderstaartdekveeren verborgen.

Hoe pikken we nu die kleine mantels tusschen al die andere meeuwen uit? Allereerst dit: de kleine mantelmeeuw is een van de allerbeste, allerfijnste vertegenwoordigers van z'n familie. Hij mist ten eenenmale het zware, plumpe, breede van de groote mantel, is zelfs veel eleganter dan de zoowat even groote zilvermeeuw. Als ge zoo een paar uren lang maar niets anders dan allerlei meeuwen vlak over uw hoofd hebt heen laten trekken en goed al die vogelfiguren in u hebt opgenomen, zult ge me moeten toegeven, dat de kleine mantel voor geen enkele kleinere meeuw, zelfs niet voor de elegant gebouwde stormmeeuw in fijnheid van belijning, in slankheid en sierlijkheid van de uitgespreide vleugels behoeft onder te doen. Hierin onderscheidt hij zich, zooals gezegd, heel gunstig en zeer opvallend van de groote mantel. Natuurlijk is hier oefening voor noodig en 't heeft me jaren gekost, voor ik hier goed en wel achter was. Nu heb ik veel nut gehad van onze Laplandsche reis, toen we òn aan de Westkust òn aan de Oostkust van Skandinavië, respectievelijk 4 en 5 dagen lang in hoofdzaak kleine mantels rondom de masten van onze boot hadden zweven. Maar toch was ik er toen nog niet achter. Ik wist, dat er een verschil moest zijn tusschen de witte vleugeltipjes bij beide soorten en hield daarop maar steeds m'n aandacht gevestigd, maar dat is zoo moeilijk waar te nemen en door verschil in slijtage zoo onbetrouwbaar, dat ik daardoor niet verder kwam. Maar nu heb ik voor mezelf voldoende aan de slanke vleugels van de kleine en de breede van de groote. Vindt ge dat te onzeker voor een afdoend kenmerk, dan kan ik u nog aan een volkomen onfeilbaar middel helpen. Bij de sierlijke vleugel van de kleine is ook de donkere partij van de ondervleugel sierlijk, smal, lang en pikzwart; bij de plumpe vleugel van de groote is die donkere partij altijd lomp en grauwwaart.

Van precies hetzelfde model als de groote mantel, maar dan in afmetingen ongeveer als de kleine, is de *Zilvermeeuw*, ook nog een heel groote vogel. Ook de teekening komt volkomen met die van de mantelmeeuw overeen; wat bij de laatste zwart is, is bij de zilvermeeuw weer echt fraai meeuwenblauw, de rest sneeuw wit, behalve in 't winterkleed, waarbij de kop een groezelige kleur krijgt; daarmee beginnen sommige individuen al vóór September, de meeste echter veel later. De pooten zijn bleek vleeschkleurig. Mocht ge nu eens een zilvermeeuw aantreffen met heldergele pooten, wat ik volstrekt niet voor onmogelijk houd, dan hebt ge (voor zoover ik weet) een nieuwe soort voor Nederland ontdekt, n.l. „de geelpoot Zilvermeeuw, *Larus argentatus cachinnans* Pall”, die behalve aan Zwarte- en Kaspische Zee, door West-Azië tot 't Baikal Meer, ook broedt aan Witte Zee, Finsche Golf en Onegameer. Ik loer er al jaren op, neem elke zilvermeeuw op 't strand in den kijker, let vooral op witte koppen in den winter (een aanwijzing), maar ben er nog niet in geslaagd.

Zoo heb ik ook jaren lang geloerd op een meeuw, waarvan 't dek in staat tusschen dat van de mantelmeeuw en de zilvermeeuw en daar ben ik wèl in geslaagd en wel op Zondag 26 Sept. '26 aan den Hoek van Holland. Daar troffen we tusschen een groot aantal groote mantelmeeuwen zeven kleine en één *Engelsche Mantelmeeuw*, een geografische verscheidenheid van de kleine mantelmeeuw. Bovenvleugels en dek waren blauwachtig donker leikleurig, sterk afstekend bij de overige mantelmeeuwen, in donkerte toch dichter bij mantelmeeuw dan zilvermeeuw. Deze tot dusverre op onze kusten heel zeldzame meeuw schijnt dit jaar voor 't eerst op een onzer Waddeneilanden in drie paren gebroed te hebben; ge hebt dus alle kans hem eens te treffen. (Vanmorgen 17 Oct. leidde ik een excursie van de afd. 's Gravenhage van de Nat. Hist. Ver. en nog bijna in de stad, vóór

de Boschjes van Pex vinden we een prachtexemplaar van de Engelsche Mantelmeeuw in een groen weiland, helder door de zon beschenen; heel mooi van ± 30 M. afstand kon ik wijzen op de bij geen andere meeuw voorkomende prachtige leiblaauwe mantel, vereenigd met rood genokte gele snavel en gele (o.i. vrij fletse) pooten. Bij 't opvliegen vertoonde hij het witte randje achter langs de vleugels veel duidelijker dan de zilvermeeuw dit doet).

Nu dalen we af naar een veel kleinere, de *Kleine Zeemeeuw* veel beter *Stormmeeuw* genoemd. Van deze meeuw leest ge dikwijls, dat hij een verkleinde uitgave is van de zilvermeeuw en die uitdrukking is ook niet misplaatst, voor zoover daarmee gezegd wordt, dat de kleuren en tekening dezer beide soorten vrijwel overeenstemmen. Een direct te noemen verschil is: De zilvermeeuw heeft, van boven gezien, vrij kleine witte vleugeltipjes, door betrekkelijk weinig zwart van 't meeuwenblauw gescheiden. Deze witte vleugeltippen zijn bij de stormmeeuw meer opvallend, ten eerste door dat ze grootter zijn, ten tweede doordat ze door een uitgestrektere zwarte partij van 't meeuwenblauw zijn afgescheiden. Veel beter valt dit verschil in vleugeltippen op bij de recht over ons heen zeilende vogels. De onderkant van de vrij plompe zilvermeeuwenvleugel vertoont aan de voorkant, vlak bij de punt altijd een goed opvallend zwart balkje, al of niet gevolgd door daar achter gelegen kortere balkjes, soms 2, soms 3. Bij de veel slankere stormmeeuw-vleugel zien we aan de onderkant één massieve, sierlijke, hoornvormig gebogen zwarte vlek, die een vrij aanzienlijk deel van de voorkant inneemt en altijd voor een gedeelte volkomen langs de achterkant aansluit; aan 't uiterste tipje dan nog min of meer opvallend een paar witte vlekjes.

Bijzonder fraai belijnd en slank zijn die stormmeeuwvleugels, maar dat valt bij de volwassen vogels van boven gezien niet zoo erg op, omdat die zwart met witte tippen de omtreklijnen als 't ware afbrokkelen. Dit is een algemeen verschijnsel, dat nog 't sterkste opvalt bij de kievit. De toch al zeer breede en stompe zwarte vleugels hebben vrij groote vuilwitte punten, die moeilijk te zien zijn, zoodat de kievit daardoor nog eens zoo breed en stompvleugelig lijkt. Zoo ook bij de stormmeeuw: vergelijk maar eens een volwassen uitgekleurd exemplaar met een stormmeeuw in jeugdkleed. De laatste, met z'n gelijkmatig bruinzwart gekleurde handvleugels lijkt veel meer lang- en slankvleugelig dan de oude. Dit brengt me meteen naar een voor beginners moeilijke kwestie, de herkenning van die jeugdvogels, welke alle een egaal grauwbrown kleed dragen, dat zijn de mantel-, zilver- en stormmeeuwen. Dat is moeilijk en we zullen voorloopig daarmee niet verder gaan dan door de jonge stormmeeuw van de jonge, veel grootere mantel- en zilvermeeuwen af te scheiden.

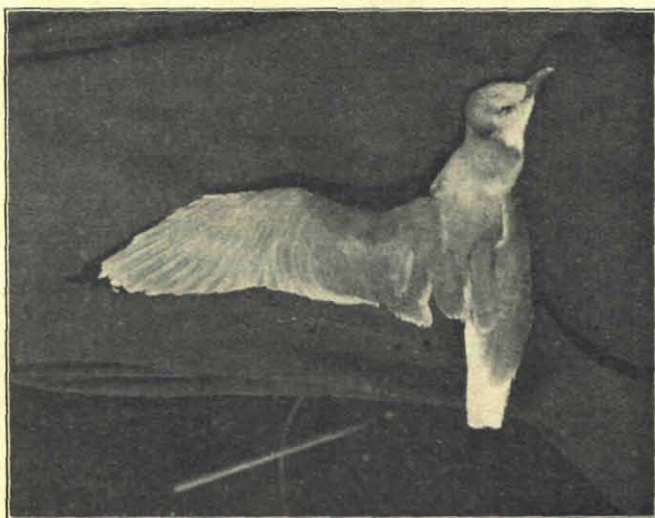
De jonge stormmeeuw nu onderscheidt zich van boven gezien altijd door de (schijnbaar) sneeuw Witte bovenstaart, waaraan een heel breede pikzwarte eindband. Aan de onderkant is altijd opvallend aan de buitengewoon elegante vleugels de prachtige fijne marmerachtige beadering. Iets dergelijks hebben de andere grauwbrown jeugdmeeuwen ook wel, maar niet zoo opvallend. Behalve de staart is dit werkelijk voor de eenigszins geoefende een heel mooi kenmerk. En dan krijgen we nog de kwestie, waar ik maar niet genoeg op kan wijzen: vorm u een beeld van de gezichtsuitdrukking. Vergelijk b.v. eens die uitdrukking van de volwassen zilvermeeuwkop, waaraan de zware geduchte gele snavel met de roode nok aan de ondervoorkant het verlengde lijkt van het lange smalle voorhoofd, met die van het stormmeeuwje met z'n rond voorhoofd en alleen stroogege snavel, zonder rood, welke veel lichter gebouwd is. Maar de hoofdzaak is het lichte „glasoog” van de zilvermeeuw, dat aan het dier een gemeene wreede uitdrukking geeft, terwijl het

Kop van Drietenmeeuw.
(Volwassen vogel in winterkleed).

stormpje met z'n mooi zwart oog de zachtmoedigheid zelve lijkt. Denk dan meteen weer eens terug aan 't gezicht van 't kokje en ge vindt spoedig voor u zelf die groote verschillen in gezichtsuitdrukking, die ons 't herkennen van de staande of zittende vogels zoo vergemakkelijken. Natuurlijk is voor deze fijne onderscheidingen wel een goede prisma noodig. Nu missen de jonge zilvermeeuwen het lichte oog, hebben evenals de jonge stormsdonkere snavels, maar toch weer een heel andere uitdrukking. Verder onderscheiden de lichtgrijze „loodkleurige” pooten van de volwassen stormmeeuw zich bij gunstige belichting vrij opvallend van die van de zilvermeeuw (bleek-rose-vleeschkleurig), en heel sterk van die van 't kokje (donkerrood) en van die van de drieteen (zwartachtig bruin). 's Winters heeft ook de volwassen stormmeeuw een grauwe kop, maar deze is veel meer gestreept, dan de grauwe winterkop van de zilvermeeuw.

Veel minder vaak zult ge in den kijker krijgen de volgende meeuw, die vrij veel op 't stormmeeuwje lijkt. Dat is nog eens een echte zeevogel, die *Drieteenmeeuw*. Hij is wel even elegant als de stormmeeuw, heeft dezelfde mooie zwarte oogen en nagenoeg dezelfde teekening. Het meeuwenblauw van rug en bovenvleugels is bepaald donkerder

Volwassen Drieteenmeeuw. Bovenkant winterkleed 16 October 1926.

dan dat van storm-, zilver- en kokmeeuw, maar daar moogt ge niet al te zeer op afgaan, daarbij zou een wat ongunstige belichting u gemakkelijk parten kunnen spelen. Daarvoor behoeft ge bij de nog weer veel donkerder Engelsche mantelmeeuw nooit bang te zijn. Een afdoend kenmerk van de vliegende vogel is echter de zwarte vleugeltip, zonder eenig wit, die zich vrij opvallend als een zwarte lijn een eind langs de vleugelboog voortzet. Dat is meestal wel goed waartenemen. Een enkele maal vind ik hem wel bij langdurige stormen doodmoe op strand of havenmuur zitten; dan is hij wel eens tot op 3 à 4 meter te naderen en dan vallen op de teere donkere pootjes, de groeniggele snavel ('s zomers

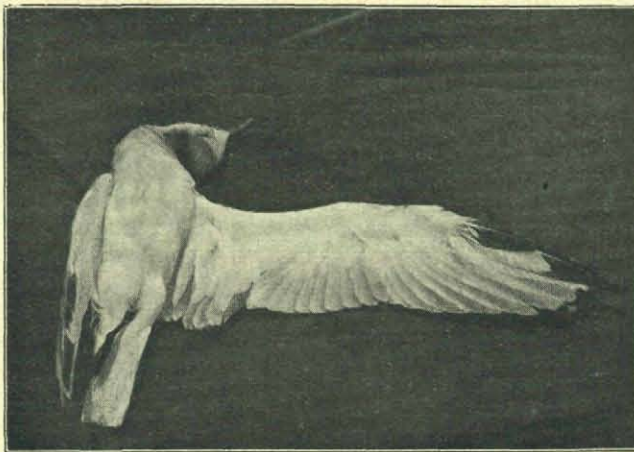
is die wasgeel) en bij 't opvliegen de eenigszins ingesneden witte staart. Die insnijding verdwijnt wel, wanneer hij z'n staart bij de een of andere wending wat meer uitspreidt, maar die wordt nooit zoo waaivormig rond als die van andere meeuwen, lijkt dan meer recht afgesneden. 't Meeste zie ik m'n drieteentjes nog bij vrij ruw weer visschend voor de „Delflandsche hoofden” en nu onderscheidt hij zich van alle meeuwen door z'n vaardigheid in 't visschen. Hij stort zich vastberaden in zee, verdwijnt wel even onder water, bijna zooals de sterns dat doen. Hij is dan ook de eenige meeuw, die behoorlijk levende visch kan vangen. Nu is er onder die drieteentjes meestal een belangrijk contingent jonge vogels. Deze zijn niet grauwbrown, zooals de jongen van mantel- zilver- en stormmeeuw. Ze hebben in hoofdzaak dezelfde kleur als de oudere drieteentjes, maar onderscheiden zich direct door de zwarte band aan 't uiteinde van de witte staart, een donkere bandteekening over de blauwe bovenvleugels, bij de heel jonge vogels erg duidelijk en aaneengesloten, bij de oudere minder zwart en onderbroken. Opvallend zijn de zwarte vleugeltippen, die aan de voorkant veel verder doorloopen dan bij de volwassen vogels en verder is kenmerkend (maar voor mij in 't vrije veld altijd weinig opvallend) een donkere band over de nek, vergezeld van een donker vlekje achter 't oog. Dus: de volwassen drieteen onderscheidt zich (neem de donkerder blauwe mantel slechts als aanwijzing, nooit als doorslag-

gevend bewijs) van de volwassen stormmeeuw door 't ontbreken van wit aan de zwarte vleugeltippen en van de volwassen kokmeeuw door 't ontbreken van de witte spaan aan de vleugelboeg. Dit laatste verschil blijft opgaan voor jeugdexemplaren van drieteen- en kokmeeuw; de jonge drieteen is niet te verwarren met de jonge stormmeeuw, want deze laatste bezit geen meeuwenblauw. Maar nu komt de spelbreker, dat is de jonge stormmeeuw, die bezig is z'n volwassen kleed heel langzaam aan te schieten. Dan kunt ge het treffen, dat deze al de meeuwenblauwe middenvleugels van het volwassen kleed met de daarbij behorende witte kop en witte staart heeft aangenomen, maar daarbij nog de zwartbruine slagpennen van 't jeugdkleed draagt. Dit kan dan geen oude drieteen zijn, omdat de donkere vleugeltippen veel te groot (en niet zwart genoeg) zijn en 't kan geen jonge drieteen zijn, omdat de middenvleugel geen donkere band heeft. Maar dit zijn allemaal bijzonderheden, waarmee ge U niet te gauw moet bezighouden. Daar krijgt ge later plezier in, zooals een meer gevorderd botanicus er altijd op uit is om afwijkingen bij z'n planten te ontdekken. Maar als ge eenmaal Uw *type* meeuwen kent, zult ge in al die overgangsvormen heel veel interessants vinden om de ambitie er in te houden. Elke dag kunt ge immers geen voor U nieuwe vogelsoort ontdekken en dan begint ge vanzelf aan dit peuterwerk.

Onthoudt van 't drieteentje ont goed dit: dat hij niet zoo heel vaak in uw bereik komt en dat 't hem in den regel dus *niet* is. Vaak vindt ge hem echter langs 't strand onder de „teerslachtoffers” en neem dan uw kans waar. Ik heb altijd een oude rugzak met een paar Haagse Posten bij me; dat laatste is vooral noodig, want dergelijke doode vogels moeten meestal met veel eerbied behandeld worden en in de huiskamer moet ge ze maar niet brengen.

Nu blijven er nog twee meeuwtjes over, die echter nog zeldzamer zijn dan de drieteen en die zulke sprekende kenmerken vertoonen, dat ze de moeilijkheden niet zullen vergrooten.

De *Vorkstaartmeeuw*, die bepaald heel zeldzaam is, beschreef ik uitvoerig in De Levende Natuur van 1 November 1925. Bij oude zoowel als jonge exemplaren is kenmerkend de pikzwarte geheele handvleugel, waarachter de sneeuw witte achtermiddenvleugel. Voor-middenvleugel en rug zijn bij 't volwassen kleed mooi meeuwenblauw, bij 't jeugdkleed vrij donker grauwbruin, op een afstand zwart lijkend; van dichtbij echter is de rug, door de lichte vederrandjes mooi geschulpt. De duidelijk, maar niet opvallend ingesneden staart is sneeuw wit, bij 't jonge dier voorzien van een zwarte eindband. 's Zomers (tot vrij laat in 't najaar) heeft de oude vogel een (schijnbaar) geheel zwarte kop, door een witte nekband gescheiden van 't blauwe dek van de rug. De jonge vogel mist deze afscheiding; bij deze gaat de grauwbruine rug geleidelijk over in den vlekkerig grijsbruinen kop, die rondom den snavelwortel wit is. Deze vorkstaartmeeuw, die ge alleen tijdens heel zware en langdurige N.W. stormen aan onze kust, in beschutte havens en riviermonden, moogt verwachten, is iets kleiner, nog eleganter dan het kokmeeuwtje. Bij het hevige stormweer van verleden week, vooral op Zaterdag 10 October, hoopte ik weer op deze prachtmeeuwtjes, die ik verleden jaar zoo langdurig in de Scheveningsche visschershaven kon waarnemen. Ik vond ze tot mijn teleurstelling niet, maar wel, en daar was ik nog veel blijder mee, want die waren nieuw voor mij, twee *Dwergmeeuwen* in volwassen kleed. Jonge dieren had ik nog al eens in de kijker gehad, maar dit was weer iets heel anders. Een keurig

Volwassen Drieteenmeeuw. Onderkant winterkleed.

klein meeuwje, in hoofdzaak meeuwenblauw, heel duidelijk kleiner dan de kokmeeuw. 't Is het kleinste meeuwje der aarde, wiens broedgebied in Noord-Azië en langs de Oostzee ligt. Daar, in de Oostzee, heb ik dezen zomer vijf dagen lang, bijna elk uur van den dag, reikhalzend naar ze uitgekeken, maar 't is me niet gelukt er een te ontdekken. Maar nu had ik ze dan te pakken en liet ze niet gauw los ook, in weerwil van 't hevige onweer met stortregen en hagelslag, dat op dien Zondagnamiddag losbarstte. De honderden menschen, die naar de gestrande visschersboot waren wezen kijken en nu in allerijl een onderkomen zochten, zullen 't hunne wel gedacht hebben van de man en 't jonge meisje die daar maar rustig op de steenen glooiing bleven zitten, elk met een kijker voor de oogen. Maar 't was de moeite waard. 't Allereerst valt op de heel donkere onderkant van de geheele vleugels. De bovenvleugels zijn mooi licht meeuwenblauw, zonder een spoor van zwarte tippen of achterkant. Niet sterk afstekend tegen dat lichte blauw, maar toch goed waarneembaar is een fijne witte rand langs den geheelen achterkant, die naar buiten in twee geheel witte vleugeltippen uitloopt. 's Zomers heeft dit meeuwje een geheel zwarten kop, verder in de nek doorlopend, dan dit bij 't kokje 't geval is. Nu was de kop echter van voren witachtig, van achteren zoo goed als zwart, daartusschen vlakkerig; ook de wangen donker gevlekt. De snavel, die 's zomers rood moet zijn, was nu zwart, maar de pooijes waren nog goed zichtbaar rood. Sneeuwwit waren staart en geheele onderkant (behalve de vleugels).

Niets gelijkend op dit blanke meeuwje is de jonge Dwergmeeuw; veel opvallender, ongewoner door de rugtekening. Korthedshalve verwijs ik naar de korte beschrijving, die ik hiervan gaf in 't Octobernummer van deze jaargang.

Blijft nog over de allerlaatste en allergrootste van de meeuwen, die ik ooit aan ons strand waarnam, de *Groote Burgemeester*, iets grooter dan de *Groote Mantelmeeuw*. De volwassen vogel zag ik nooit, is trouwens uiterst zeldzaam. Ik zal hem dan ook niet nader beschrijven, alleen dit: ziet ge een heel groote meeuw, in alles een volwassen zilvermeeuw, maar zonder een spoor van zwart aan de vleugeltippen, dan is dat de *Groote Burgemeester*; heeft een meeuw van 't zelfde uiterlijk de grootte van een stormmeeuw, dan is dat de *Kleine Burgemeester*, die ik evenmin ontmoette en die nog weer zeldzamer is. Veel minder zelden komen tot ons uit het heel hoge Noorden exemplaren van de *Groote Burgemeester* in jeugdkleed en die zijn dan heel gemakkelijk te herkennen. Zijn ze u eenmaal gewezen, dan zult ge u zelfs op heel groote afstand niet licht vergissen. De eerste indruk is een heel licht, fletsgeteekende jonge zilvermeeuw, maar dan groter. De ondergrond is bijna wit, de gewone jeugdmeeuwendekjes zijn lichtgrauw, 't geheel heeft een beige tint. Een ziekelijke indruk maakt zoo'n vogel op mij. De meeste kans hebt ge nog hem te ontmoeten in de nawinter, Januari-Februari, en als ge hem eenmaal ergens gezien hebt, kunt ge hem daar wel eens wekenlang in dezelfde omgeving treffen. Ik vind hem de minst mooie, minst aantrekkelijke van alle meeuwen. Op mij maakt hij een sloomen, ongezellen, eenzamen indruk. Eens zag ik, terwijl ik juist een schetsje stond te maken, een lichtgekleurde meeuw zonder zwart, ter grootte van een stormmeeuw over me heen trekken; direct vielen me op de bijna sneeuw witte onderkant, de lichte vleugelpunten en wat beige (bijna rossige, niet donkergrauwe) vlekjes, vooral aan de zijde van hals en voorborst. In een paar seconden had ik 't dier recht tegen de zon in en kon niets meer onderscheiden. Dit zou een *Kleine Burgemeester* in jeugdkleed geweest kunnen zijn.

Nu ik vrijwel alle meeuwen beschreven heb, waarop ge langs ons strand eenige kans hebt, merk ik, dat 't toch nog een vrij lang geheel geworden is. Ik vertrouw echter, dat de aandachtige lezing, vooral aan de hand van de vele schetsjes in 't volgende no., u verschillende gezichtspunten zal openen, die u van practisch belang zijn bij de bestudeering van onze zoo interessante meeuwen in de vrije lucht. Als ge pas begint, neem dan niet direct te veel hooi op uw vork. Bepaal u b.v. eerst bij de kokjes, leer deze goed kennen. Als ge nu weet, dat dit een van onze slankste en kleinere meeuwjes is, dan zult ge de in alles spitsere (snavel, staart, vleugels) sterntjes niet licht meer voor meeuwjes houden. Ge krijgt het geheele jaar door langs ons strand wel jonge zilvermeeuwen te zien; tracht nu niet uit te vinden, of daar ook jonge mantels bij kunnen zijn. De oude zilvermeeuwen zult ge nu ook gemakkelijk leeren kennen en een mantelmeeuw (grootte of kleine moet u voorloopig onverschillig zijn) kunt ge onmogelijk voor iets anders houden.

Langzamerhand kunt ge de andere meeuwen hiertusschen rangschikken; hoop daarbij niet te veel op een zeldzame, maar neem de meest algemeene als 't meest voor de hand liggend bij uw beslissing. Om alles nu nog eens in beknopten vorm te herhalen, heb ik dit in een vorm gegoten, die u misschien snel tot een beslissing zal leiden. Dat komt in de volgende aflevering.

En nu veel succes met uw meeuwenstudie; ik kan u van te voren verzekeren, dat ge er veel voldoening van zult hebben. Vindt ge een voor u sprekend kenmerk, dat ik over 't hoofd heb gezien, laat dit mij dan weten. Wij zien de dingen nu eenmaal niet allen gelijk. Gaarne zal ik van praktische wenken bij een volgende gelegenheid gebruik maken en dergelijke blijken van belangstelling zouden voor mij een aansporing zijn om ook andere vogelgroepen op een dergelijke wijze te behandelen.

Den Haag, Roodborstlaan 21.

G. J. TIJMSTRA.

EEN KNEUEN-KOLONIE.

HET mag als algemeen bekend verondersteld worden, dat onze kneutjes van gezelligheid houden. Waar een kneutjes-paar nestelt, en waar het terrein er geschikt voor is, kunnen we er bijna zeker van zijn, steeds meerdere paartjes in de omgeving te vinden en drie, vier nesten in een stukje sparren-opslag, dikwijls in gezelschap

van lijsters en heggemus, is niets bijzonders. Maar dit jaar (1926) vestigden een paar van mijn jonge vrienden mijn aandacht op een stukje grond, dat zeer veel merkwaardigheden vertoonde, niet het minst op kneuengebied.

Het lag — helaas, want het is nu geheel verkaveld en er loopen straten dwars doorheen — het lag dan langs den Waalsdorpschen weg, ten Noorden van het Aloysius-college. Oorspronkelijk was het een strook opgaand bosch, voornamelijk berken en elzen, afgesloten door slooten en hekken. Het midden-gedeelte, waar op de kaart geen nesten te vinden zijn, was een vrij wel open vlakte, begroeid met biez en vrij ongeschikt als broedterrein, hoewel we daar natuurlijk ook nog wel verscheidene nesten over het hoofd zullen gezien hebben. Eenige jaren geleden werd al het bosch gekapt en dit jaar was het hak-hout uit de oude boomstronken weer opgeschoten tot een ander-half à twee meter hoogte, alles overgroeid met meters-lange stengels van boschbraam en hop, een ideaal nestplaats voor kleine vogels. Droge slooten en greppels — in voorjaar en najaar stond het grootste gedeelte onder water — doorsneden het terrein en een groot deel van het stratenplan was al aangegeven en opengekapt.

